

AVANTGARDEN

Historians største slag ved STALINGRAD

En kan sannsynligvis gå ut fra at Hitlers «våroffensiv» nå definitivt er slutt. Han har igjen fått ødelagt sine størrelste planer for felttoget i øst. I sommer hadde han lært ikke bare å trengte sørover fra gjennombrytningsteden ved Veronesi, men også trengte nordover og omgå Moskva. Han skulle ha nådd den tyrkiske grense og erobret oljefeltet i Kaukasus, han skulle inntatt Leningrad og trengt fram til Murmansk.

De tyske armeer lærte å trengte fram til Stalingrad, men der møtte også Hitlers offensiv sin skjebne. Allerede da det var gått 30 dager var det klart at en inntaeng av byen ikke lenger kunne betecknes som en seir for nasistene, fordi det allerede da hadde kostet for mye. Da det var gått 60 dager kunne en begynne å ane at det ikke lenger bare gjaldt seir eller nederlag i et slag, men en begivenhet som hadde avgjørende innflytelse for hele krigens gang.

Allikevel skal en ikke undervurdere de tap russerne og dermed de allierte har hatt. Forsvaret av Stalingrad har sikkert kostet mye, og ødeleggelsen av den viktige industriby betyr selvsagt mye for den russiske krigsindustri.

Hvor store tap nasistene har hatt hittil foran Stalingrad kan ikke sikkert fastslås. Russerne oppgir at de ødelegger ca. 3 regimenter pr. dag og en kan gå ut fra som sikkert at angrepet på Stalingrad har kostet tyskerne om lag en halv million menn. Hva det har kostet av fly og annet materiell er sikkert også umåtelig.

Den siste uka i sept. var preget av tysk stillstand ved Stalingrad. Alle angrep ble slått tilbake. Russerne åpnet en motoffensiv mot nasistenes venstre flanke, det vil si at russerne fra nord forsøkte å trengte gjennom den brede kile som nasistene har mellom Don og Volga. Det lyktes dem også å trengte ganske langt inn, uten at de dog fikk noe avgjørende gjennombrudd. Ellers har det stadig vært utallige angrep og motangrep fra begge parter.

I begynnelsen av oktober samlet nasistene igjen alle sine krefter for å tvinge fram en avgjørelse. Russerne holdt særlig den nordlige del av byen, uten at det foreligger noen avgjørelse når dette skrives.

På de øvrige frontavsnitt har det flere steder vært kraftige kamper. Nasistenes framstøt i Kaukasus har framleis ikke hatt noen framgang. Kampene har særlig stått ved Terekfloden, og målet for nasistene har vært oljebyen Grosny. Det har råt voldsomme slag her, med veldig innsats av panservåpen på begge sider, men nasistene er blitt slått tilbake. Heller ikke ved Novorossisk har nasistene hatt noen framgang. Ved Rsjev har de voldsomme kamper tortsatt. Russerne har ennå ikke nådd selve byen, men kampene pågår i dens umiddelbare nærhet. Man må imidlertid først se på kampene her som avlastingskamper for Stalingrad, og russerne har sikkert oppnådd sin hensikt.

Liknelse har det råt ganske voldsomme kamper ved Leningrad. Tyskerne har særlig sterkt kamper ved byen Siniavino utenfor Leningrad.

Det foreligger liten oversikt over flyvoldsomheten på Østfronten, men det er tydelig at det tyske flyvåpen er betydelig svekket. Tyskerne har framleis fire femtedeler av sitt flyvåpen på Østfronten.

FLYANGREPET UNDER RIKSMØTET.

Ved 5-tida om ettermiddagen den 25 sept. rettet britiske flygere et dristig angrep mot Oslo. Angrepet ble utført av 4 tomotors bombefly av den såkalte Moskitypen. Det er første gang det er meldt at fly av denne typen har vært brukt. Angrepet var rettet mot Gestapos hovedkvarter på Victoria terrasse og de forskjellige tyskbesatte bygninger bak. De britiske flygere gjennomførte angrepet med stor dyktighet som har vakt beundring blant Oslobefolkningen. Hellet var ikke med flygerne i fullt mom, men det ble allikevel gjort mye stor skade mot tyske mål.

Desverre gikk også menneskelig tap. Nasistene forsøkte å utnytte dette på sin vanlige sinnelag, men har ikke oppnådd noe annet enn å gjøre befolkningen hat mot seg ennå mer gjensidig.

Det norske folket vet at befinningsvesenet vil koste ofre. Det er beredt til å ta disse ofre hvor harde de enn måtte være.

Det er ennå ikke slått fast med sikkerhet hvor mange tyskere som ble tilintetgjort, men bildet er det mangfoldigste av de sivile tap. Området ble øyeblikkelig sperrert av tyskere og norsk polit, og «hinden» hjalp til med den første opprydding. Det viser seg seinere at oppryddinga har skjedd på den midten at det i flere tilfelle er blitt ødt de mest simple og gemene tyverier av befolkningens eiendommer. Det er i og for seg ikke forbausende så flere av «hinden» var individer som ikke bare har sitt kort i NS medlemskartotek, men også i politiets forbryterkartotek. Av de fire britiske fly gikk et tapt. To nasify ble skutt ned.

KAMPEN PÅ ARBEIDSPlassen

Da arbeidsklassen alenest mot rikstinget ble sett i gang, rykket tyskerne fram med langt kraftigere troaker enn ved noen tidligere aksjon i Norge. Dette var noe en måtte ha rekne med. Arbeidsklassen er berøvet av produksjonsapparatet og forsyningene har hatt betydning en katastrofe for det nasistiske volds.

Vi må se i øynene at alenest ikke var forberedt som den skulle ha vært. Det lyktes derfor Gestapo å slå til før hele den norske arbeidsklassen var kommet med i aksjonen. Men tyskerne har grunn til å være engstelige. De vet at nå er kampsignalet gitt for alvor. De vet at slaga ikke lenger bare vil bli rettet mot nasifiseringa, men at arbeiderne i framtida vil velge former for framstøta så de rammer selve produksjonen — selve grunnlaget for nasiveldets eksistens.

NYTT -TEATER-

Oslo er blitt berøvet med et nytt «teater» under navn av «Spillet». Det er et rent nasiforetak. Hovedpersonen er en viss herr Sandberg, sønn av bankkajet Sandberg som før var «konstituert» statsråd. Sandberg jr. har allerede mange meriter bak seg, de fleste av høyest kriminell art og er en av de største dagesmitter byen har fostret. Av andre medvirkende nevner vi en sønn av Ernst Rolf, som forlenget har gjort seg bemerket i hviden. Heller ikke de andre har særlig gode papirer å vitne med. Det er å merke seg at det ikke er skuespillere, men amatører.

Ingen nordmann satter selv sagt «sin» bun i dette «larsless» tempo.

UTEN KOMMENTARER

I Stockholm er det åpnet en utstilling som er en dummet utgave av utstillingen «Sovjet-panserlinet» i Oslo. Ved innviinga var det svenske krigsprinspar, primære Gustaf Adolf, Carl og Eugen til stede. En svensk general hadde åpningsordet.

Når du får illegalt materiell så pass opp å finne ut hvem som lager det eller hvem som har sendt deg det.

BARSELSTUENE I FØDSELSKLINIKEN - DEN NYE TID.

Lægen: «Ungen er dessverre dødfødt, herr ministerpresident... men det er merkelig - jeg synes faktisk den skrider...»

FRA ET TYSK BLODINNSAMLINGS-INSTITUTT. Nasistisk handelspolitikk.

«Goebbels har bestandig sagt at vi skal importere olje fra Kaukasus, istedet eksporterer vi blod!»

Østfronten

Historien kan oppvise mange eksempler på menneskelig mot og offervilje. Men sjelden opplever verden en slik heroisk innsats for en sak og for et fedreland som den de russiske redarmister og den russiske befolkning yter under kampene om Stalingrad.

Når dette skrives er det ennå ikke falt noen avgjørelse i slaget. Men den tid er for lenget forbi da inntainga av Stalingrad betyr noen seir for nasistene. Den motstand de har møtt har ikke bare betydd et voldsomt tap av mennesker og materiell, men også et moralsk nederlag som kan få avgjørende betydning for de tyske armeers framtidige slagkraft.

Nasistene har klart å rette dype kiler inn i det russiske forsvarssystem, kiler som når inn i selve byen. Men det har utrolig nok ikke betydd særlig forringelse av den russiske garnisons slagkraft, og russerne holder framleis størsteparten av områda rett vest for byen, og har sterke styrker grupper i syd og nord i flensene for nasistene.

Nasistene har konsentrert alt disponibelt materiell i kampen om Stalingrad, og først og fremst har de trukket store flyreserver fra de øvrige fronter. I Kaukasus er således den tyske framrykking stoppet helt opp, russerne har enda klart å tilbakeerobre enkelte mindre områder. Kampen raser nå hardest ved Terekelva nord for Grosny.

På de øvrige frontavsnitt har det vært stadige angrep og motangrep fra begge parter. Russerne øver framleis sterkt trykk ved Rsjev, og denne by er nå helt omringet av de russiske tropper.

Også den siste tid har russiske fly foretatt sine angrep mot Øst-Tyskland og okkuperte områder. Likeens har de angrepet Ungarn.

CHURCHILLS TALE

I talen som premierminister Churchill nylig holdt i parlamentet ga han en oversikt over situasjonen på alle viktige fronter. Premierministeren har nettopp vært på reise til Egypt og Sovjetsamveldet, han har møtt amerikanske militære som kunne melde alle detaljer fra kampen i det fjerne østen. Han sa at han stort sett var fornøyd med utviklinga. Riktig nok kan en ikke se bort fra at russerne framleis må stå i mot et overordentlig sterkt press. De venter mere hjelp. Det er nok så at truslen fra vest binder mellom 40 og 45 tyske divisjoner, men på den andre sida har Tysklands vasallstater stilt omlag en tilsvarende styrke til Hitlers disposisjon. Russerne kan derfor med rette hevde at de i dag står overfor Tysklands totale styrke. Som sagt er presset i Sovjet framleis sterkt, men tyskernes situasjon på denne fronten har på mange måter forverret seg. De disponerer nå over knapt to måneder til vinteren setter inn. De har ikke råd til å bli sinket i gjennomføringa av planene sine og det blir de tydeligvis stadig veik. Stalingrad forsvarer framleis. Idag tør ikke en gang tyskerne spå dens snarlige fall. Det samme gjelder Kaukasus. Her og har krigen i det seinere minnet mer om en stillingskrig. Det er nok så at tyskerne har initiativet på mange av frontavsnitt i Sovjet, men forsvarer er tydeligvis vel organisert og en skal huske at angrep på vel forsvarte posisjoner som f. eks. ved Stalingrad alltid koster angriperen mer enn forsvareren.

Churchill sa videre at han forlot Moskva med inntrykket av at Stalin var en «fremrakende leder av en stor nasjon». Stalin var preget av dyp, nøktern visdom og har også den humoristiske sansen som gjør ham til et levende, tiltalende menneske. «Vi skiltes — sa Churchill — som gode og trofaste kamerater i denne krigen, men det siste må vi bevise med gjerninger og ikke med ord.»

Situasjonen i Egypt er ulike mye bedre enn før. Fienden har stått stille i lengre tid og har vært utsatt for sterke påkjenninger. En har all mulig grunn til å være fornøyd

ADMINISTRASJONEN UNDER NY-ORDNINGA I SKOLEN

Skoledirektør Ribsskog i Oslo er påvunget ett års «sykepermisjon». NS-Fløttre fra Tønsberg er konstituert i stillingen. Han reiste på studietur til Tyskland for å holde seg unna ved skoleårets begynnelsen da atten tusen skolebarn skulle skaffes lokaler og undervisninga organiseres uten en eneste skolebygning til disposisjon. Dette kalles ansvarsprinsippet.

Fungerende overlærer ved 11a skole i Oslo NS-Sig. Jensen samlet første skoledag personalet og holdt en skarp NS-tale. Deretter ga han melding om at han ikke hadde lagt noen timeplan — det fikk lærerna greie sjøl. Det dreier seg om en av Oslos største skoler med innpå 1500 elever som skal leas i et utall lokaler.

Buskerud forsyningsnemnd fikk for en tid siden beskjed fra myndighetene at de skal levere 1 600 000 kg poteter til tyskerne. Leveransen skal deles i tre like store partier som skal leveres henholdsvis med det samme i januar og til våren.

Den tyske militærmakt har gitt ordre til at Norge skal levere 25 000 tonn storfe som skal slaktes i september og eksporteres. Dette er kjøtt som skal leveres utenom den daglige kvote til tyskerne i Norge. Det vil si at omlag 20 % av Norges febeskjand skal slaktes ned.

med utviklinga i Nord-Afrika selv om en ikke skal se bort fra at all fare ikke er over for fienden er slått.

Også i det fjerne østen er situasjonen langt lysere enn før. Japanerne har lidd et alvorlig nederlag da amerikanerne erobret støttepunktet på Salomonøyene. Den japanske flåten er svekket. De har heller ikke noen særlig framgang i Kina. Bare på Ny Guinea har japanerne hatt hell med seg i det siste. De har rykket en del fram mot Port Moresby som imidlertid ennå ikke er direkte truffet.

Fra riksutenriksminister von Ribbentrops store tale søndag 27 september:

«HITLER HAR UTVIKLINGA I SIN HAND!»

KIRKESTRIDA

I de siste uker har Kirkedepartementet gjort store anstrengelser for å få tilagt kirkestrida som nasistene har vanskelig for å fordele. Først nå er det blitt kjent at allerede 15 august møttes professor Hallesby og domprest Hygen til en foreløpig konferanse med «minister» Skancke, og ekspedisjonsjef Feyling om muligheten for å gjenoppta forhandlinger i kirkestrida. Initiativet til dette var helt og holdent utgått fra departementet. Hallesby og Hygen krevde straks at forhandlingene skulle føres av samtlige biskoper, altså også biskop Berggrav som framleis er i fangenskap.

Skancke gikk med på krav, men da han ble approbert av Quisling krevde denne en erklæring fra kirken om at kirken «avstand fra den politiske front mot landets regjering». Dette fant Quisling gehør for i et såkalt «regjeringsmøte» som ble holdt 20 august. Her fant herrene også at det var så sin sak å frigi Berggrav, som Skancke hadde ment å kunne gå med på. Skancke skulle få tilveiebragt en slik erklæring som Quisling ønsket, og som altså skulle vise at kirken anerkjente Quisling-regimet. Hallesby og Hygen nektet selv å avgi den ønskede erklæring, men satte opp et utkast som kunne forsvares og som de var villig til å forelegge de svenske biskoper da det var disse som i tilfelle måtte innlate seg på dette spørsmålet.

Dette utkast fikk quisingene tak i og forandret det i et regjeringsmøte til uigenkjennelig. Allikevel hadde Quisling den frekvent å oversende den endrede erklæring til biskopene med anmodning om Deres underskrifter. Han skammet seg ikke for å si at det var Hallesby og Hygens utkast. Han oppfordret dem enda til å forelegge den for Berggrav — de skulle få lov å besøke ham for å få hans underskrift, men det var en uttrykkelig betingelse at de bare skulle ha med seg «den av departementet oversendte erklæring i uforandret form». Selvsagt avlo biskopene å være tjenere for denne svindel. Scierne har Skancke innkalt til et møte den 7 september, men de har avslått med den begrunnelse at de ikke ville innlate seg på noen som helst forhandlinger før Berggrav var satt på fri fot, slik som avtalen av 15 august gikk ut på.

NYTT FRA FINNLAND

Fra forbindelser i Finland hører vi at Kongens fødselsdag der ble feiret med en storstilt fest av nordmenn i Helsingfors. Dette træs i at riksbøddel Himmier bodde på samme hotell hvor festen ble holdt.

Ellers meldes at man nå svært ofte opplever diskusjoner om Russland. En stadig større del av befolkningen er misfornøyd med krigen og vil ha fred. Det er typisk at stemningen for Russland ikke bare gjør seg gjeldende blant arbeiderne, men også i de bedrestilte befolkningsslag.

Kullsituasjonen i Danmark er fortsatt meget prekær, og rammer ikke bare de enkelte hjem som ikke får Brensel til å koke maten, men rammer også den ene bedrift etter den andre. Det siste er at stålverk som Vestmølle har arbeidet med tyske bestillinger har nåttet stoppe. Selv om dette viser hvor vanskelig kullsituasjonen er selv for nasistyrkerne, er det neppe tvil om at nasistene bevisst saboterer kullleveranser til de okkuperte landes industri for dermed å skaffe ledig arbeidskraft til krigsindustrien i Tyskland.

Tyskernes kamp mot religionen.

Terrorkampanje i okkuperte land. The Times Weekly Edition 19 august 1942.

At aksemaktene gjør et forsøk på å undertrykke både kollektiv og individuell gudsdyrkelse i de okkuperte land bevises til overflod i en rapport fra den Interallierte Informasjonskomite med tittel «Religiøs forfølgelse».

De metoder som brukes varierer fra undertrykkelse av kirkelige kunngjøringer til mord på prester. Det er kommet mange autentiske beretninger om overveide og systematiske avskyeligheter. Kirker og andre bygninger til religiøs bruk er blitt ødelagt eller gjort om for forskjellige formål, t. eks. hestestaller eller kinolokaler. Helligdommer og andre er blitt vanhelliget og smusset til. Hellige kar og dekorasjoner er blitt røvet. Høye geistlige er blitt tatt som gisler, deportert, sendt til konsentrasjonsleire, og pint til døde.

De kristne kirker i Tsjekkoslovakia er blitt brutalt undertrykt. Forfølgelsen berører alle kirkesamfund. Undertrykkinga har ramt mange hundre kristne ledere og der er om lag 500 prester i konsentrasjonsleire.

«Krisus eller de Führer.»

I de okkuperte Frankrike er det jødene som er utsatt for den mest hardnente form for religiøs forfølgelse. Men også når det gjelder den katolske kirke er tonen i pressa og i offisielle uttalelser fiendtlige og fulle av vondsap. Alle aktive katolske organisasjoner er blitt undertrykt. Det er også tilfelle med den katolske ungdomsbevegelse. Klosteret til Sankt Odile, Elsass' skytshelgen, er blitt stengt og vanhelliget. Det samme er tilfelle med katedralen i Strassburg. All kirkelig eiendom er blitt beslaglagt. Nasikommisæreren i Thann uttalte: En god katolikk kan ikke være en god nasjonalist. Men tjenestemenn i det tredje rike må fram for alt være gode nasister. Derfor må de velge enten det ene eller det andre, enten «Jesus Kristus eller der Führer».

Den religiøse forfølgelse i Hellas har vært systematisk og meget hardhendt. Mange prester er blitt drept eller skammelig mishandlet både av bulgarerne og av tyskerne. De avskyeligheter som tyskerne har begått mot prestene på Kreta er for mange til å bli gjengitt i enkeltheter. Alteret i kirken i Manolio ble av tyskerne gjort om til offentlig toalett. Mange kirker rundt om i Hellas er blitt vanhelliget.

Rapporten omtaler den beregnede nasikampanje for å undergrave den religiøse front i Norge, og det voldsomme angrep på den norske statskirke som har sveiset befolkningen sterkere sammen enn noen gang før.

Et langt avsnitt omhandler Polen hvor tyskerne helt fra begynnelsen av okkupasjonen begynte en systematisk og barbarisk utrydding av de katolske kirkene. Det totale antall av polske prester som er henrettet, myrdet uten forhør eller pint til døden i tyske fengsler er anslått til om lag 800, og det er nå ca. 3000 i konsentrasjonsleire. Det er gitt forferdende detaljer om brutal behandling.

Også i Sovjetsamveldet har tyskerne brennet, plyndret og smusset til hundrevis av kirker, blant disse enestående eksempler på gammel kirkearkitektur. I Jugoslavia er de ortodokse serbere blitt systematisk utryddet.

I Kina er de katolske misjonærer blitt slått ned, og alle katolske kirker er blitt

HEIMEFRONTEN

Det viser seg at henimot 99% av Industriforbundets medlemmer har fulgt oppfordringen om å melde seg ut. Det samme er også tilfelle med Norges Handelsstand.

Propagandaleder Klevenberg har på et internt møte for fylkesledere og ordførere gitt nye retningslinjer for propagandaen. Han slår til lyd for en forsonligere stemning overfor jøssingene. Ingen jøssing må sies opp fra sin stilling med mindre han bevislig motarbeider NS. Lærerstreda og fram for alt kirkestrida må ties ihjel. Nasistene er vel naive nok til å tro at vi ikke gjennomskuer dem fordi de ifører seg fåreklær.

EN TYPISK QUISLING

Lektor Dahlseng ved Ullern skole er en angiver av det mest verdifulle slaget, som NS med rette kan være stolt av. Forleden var han innkalt som vitne for «folkedomsstolen», hvor en ung dame var anklaget for å ha distribuert kongebilder.

Det viste seg at lektoren var en fjern slektning av tiltalte. Da han som fattig student var kommet til byen åpnet siktete og hennes inor som var enke, straks sitt hus for den ensomme unge mann. Han spiste søndagsmiddager hos de to og gikk i en årrekke ut og inn der som om han var barn i huset.

«Og så viste siktete Dem en dag noen bilder av kongefamilien?» spurte forsvareren.

«Ja, sa herr Dahlseng.

«Og De sa ingen ting om at det var farlig eller ulovlig, eller at De var NS?»

«Nei.»

«Og så gikk De bort og meldte den unge dame bak hennes rygg — denne slektning i hvis hjem De har gått ut og inn?»

«Ja, sa herr Dahlseng.

«Takk, det var ikke mer.»

Selv de nasistiske domsmenn følte seg ikke vel til mote under eksaminasjonen.

Damen fikk 6 måneder, som merkelig nok var betinget.

Den voldsomme nedslaktning av kveg fortsetter idet nasistene forlanger bestemte kvanta fra hvert fylke. En bygd som Asker skal t. eks. levere 3000 kg. pr. måned.

ÆREFULLT

En norsk frue mottok forleden dag følgende brev fra de tyske myndigheter:

«Da en av Wehrnachts soldater har berørt Deres hushjelp med å besvange henne, tror vi be om at damen under svangerskapet får det beste solvarelse i Deres leilighet, samt den best mulige forpleining.»

Som en kan tenke seg ble fruen fortvilt ved tanken på denne «nycrdning» av hennes hjem. Hun skrev tilbake til de tyske myndigheter at så vidt hun visste fantes det utmerkede «pensjoner» for unge kvinner i samme situasjon som hennes hushjelp, og at hun gikk ut fra at denne også kunne anbringes i en av disse. Men nei takk. Fruen fikk pr. omgående svar fra de tyske myndigheter at hun hadde å holde seg til den første beskjed: det var ORDRE.

lukket i Chang-chih. Mange Franciskanermunker og nonner er blitt arrestert av de japanske militære, og kvinner og barn i katolske familier er offentlig blitt bydd fram til salg. En hel mengde kristne i Kina er blitt drept.

To år siden Nazi-Tyskland led sitt første store nederlag.

Det britiske luftvåpens glimrende innsats mot die Luftwaffe.

Etter den rekke med seire nasistene hadde hatt, og som sluttet med Frankrikes sammenbrudd, vendte den tyske militærmaskina seg mot England. Langs kanalhavnene lå tusenvis av større og mindre invasionsfarløyer, og mannskap ventet bare på at Goerings luftvåpen skulle nedkjempe de britiske flyvåpen R.A.F.

I august 1940 ga Goering signalet til angrep. Stillingen var ikke særlig gunstig for briterne, nasistene hadde fire fly for hvert briternes ene, og de tyske flygere hadde skapt en viss glorie om seg fra de tidligere kamper.

Første angrepsbølge varte fra 3 til 18 august, og i denne tida utførte nasistene 26 dagslysangrep. De sendte over masseformasjoner av bombefly, fulgt av omlag et tilsvarende antall jagerfly, og deres første mål var Englands sydkyst og sjofarten i kanalen. De engelske flygere forsvarte seg med en innbitt besluttsomhet, og deres Spitfires og Hurricanes kjørte med dødsforakt inn i de tyske formasjoner. Etersom de tyske bombefly var de farligste konsentrerte engelskmenna seg om disse, og tok opp kampen med de tyske jagerfly bare når det var nødvendig. De to engelske jagertyper var bestykket med 8 synkroniserte maskingevær og deres ild hadde en fryktelig virkning. De langsomme tyske Junkerplan hadde vanskeig for å redde seg unna og ble skutt ned i mengdevis. Den største dagen under dette angrep var 15 august da tyskerne satte inn 9 angrep med tilsammen 1000 fly. Da kvellen kom hadde angriperne mistet 180 fly som sikkert var skutt ned, antallet var sannsynligvis mye større. Briterne hadde mistet bare 34 fly, og halvparten av disse flygere hadde reddet seg i fallskjerm. Denne dagen klarte forøvrig et enkelt tysk bombepian beskyttet av 6 Messerschmidt å trenge fram til Londons forsteder og slippe sine bomber, men briterne tok en grundig hevn og ingen av flya vendte tilbake.

De to neste angrep kom den 16 og 18 august hvor hver gang 500—600 tyske fly deltok, og tilsammen ble 245 av disse sikkert skutt ned.

I de 10 første dager av Goerings luftoffensiv hadde nasistene mistet 697 fly, mens briterne bare hadde mistet 153.

Det ble nå en kort pause, så begynte de tyske angrepa igjen, men denne gang med en ny taktikk, idet bombefly fikk en mye større beskyttelse av jagerfly. Angrepa var denne gangen rettet mot mål inne i selve landet. Det lyktes også nasistene å trenge gjennom de første britiske forsvarslinjer i luftrommet over kanalkysten, men resultatet var allikevel katastrofalt for angriperne. Denne annen fase av kampen varte fram til 6 sept., og i denne tida ble det i alt gjennomført 35 større dagslysangrep. Nasistene mistet på disse 562 fly mot 219 britiske.

Den 7 sept. begynte 3 fase i kampen: angrepa mot London. Det første angrepet var det voldsomste og veldig brannbrøt ut i storstaden. Men det kostet nasistene 103 nedskutte fly. Samtidig begynte nasistene å angripe London om natta, noe som fortsatte en hel måned gjennom.

Den 15 sept. nådde offensiven sitt høydepunkt. 250 nasifly prøvde å trenge fram til

byen, og 100 klarte å trenge gjennom det britiske forsvar og kaste sine bomber. Men tyskerne mistet i alt 70 fly på dette angrep.

Dagen etter kom et liknende angrep. Henimot 1000 fly kjempet på en gang mot hverandre, og det endte med en overlegen britisk seir, idet 185 nasifly ble skutt ned mot bare 25 britiske.

Ennå ga tyskerne seg ikke men gjerthomføyte ytterligere 3 storangrep 27 og 30 sept. og 5 okt.

Denne dag begynte siste fase av angrepa idet nasistene ikke lenger turde sende større formasjoner bombefly over England, men sendte jagerer lastet med et par bomber som gjorde ubetydelig skade.

Tyskerne hadde lidd et katastrofalt nederlag. De hadde hatt et tap på tilsammen 2375 fly og 7000 flygere. Av de engelske piloter var 375 drept og 358 såret. Den kolossale forskjell i tallene skyldes at de fleste tyske nedskutte fly var bombefly, mens de engelske var jagerer og enmanns besetning.

Den nasistiske propaganda forsøkte naturligvis å gjøre det til en tysk seir, og oppga de britiske tap til dobbelt så store som sine egne. Men de enkle fakta viser tydelig at dette var løgn. Deres oppgave var å tilintetgjøre det britiske flyvåpen og forberede invasjonen. I stedet måtte de gang på gang forandre sin taktikk for tilslutt å innstille sine aksjoner. Det var det beste bevis for at nasistene var slått.

Æren for seiren ligger først og fremst hos de britiske flygere som beviste at de var de tyske helt overlegne. Men æren tilfaller også den helt ypperlige organisasjon i R.A.F. Nasistene forsøkte samme taktikk som i Polen og Frankrike, nemlig å ødelegge flya på bakken. Men det lyktes dem sjelden å trenge fram til en flyplass. En fjerdedel av plassens flybesetning var nesten alltid på vingene under de kritiske dagene, den neste fjerdedel sto startklar på plassen med motoren på, den neste fjerdedel var i halvt beredskap i den forstand at de var klare på relativt kort tid, og bare de resterende hadde full panser.

Men den engelske befolkning fortjener også den største ros for sin holdning. Først og fremst gjelder dette Londons befolkning, som fra 7 sept. befant seg midt i ildlinja, og som i en periode av to måneder bare hadde to netter uten flyalarm. De tyske bomber gjorde stor skade og hele bydeler kom i brann, men befolkningen og det glimrende brannvesen klarte å begrense brannene slik at skadene ble relativt små.

Det britiske bombevåpen var på sin side ikke stille. Natt etter natt bombarderte de Berlin, dog med mindre styrker. Men 212 kanalhavnene hvor den tyske invasionsflåte lå ferdig ble bombet utvbrutt og tilføydd stor skade. Spesielt gikk det hardt utover nasistene en dag de lagde veldig manøvre og hadde en rekke av båta fullt besatt. Bevegelsene ble oppdaget av briterne og båta ble bombet kraftig. Nasistene hadde tusenvis av fiske.

Slik endte den første tyske seiersbølgen. Siden har de måttet la briterne være i fred, og har bare sendt minimale flystyrker over sjøriket. De har nok å gjøre i øst, og antallet av Goerings flygere minsker stadig i kampen mot det sterke russiske flyvåpen.

TYSKERE MOT NASISMEN

Vi gjengir et utdrag av et opprop til det tyske folk utsendt av en rekke kjente navngitte tyske forfattere og vitenskapsmenn som er i landflyktighet:

«Vi har nå 3 års krig bak oss. Hvem trodde i 1938 at det tyske folks dram var så endeløs? 4 millioner døde, 300 milliarder mark er bortkastet. Bombødelagginga i Tyskland er så stor at det vil ta mange år å gjenreise landet.

Tyskland har besatt store landområder, men hvilken glede har folket av det? Fra Ukraina, Europas kornkammer kommer det ikke hverte men sårete, og fra Kaukasus strømmer det ingen olje. Hva bryr forresten den tyske kvinne seg om øien i Kaukasus når hun må betale den med mennens eller sønnens liv? Hitler bruker slagordet «Et folk uten rom», men er nå på god vei til å få et rom uten folk.

Hvem er det egentlig kampen blir ført for? Det er de nasistiske industrimagnater Krupp og Goering i spissen som har profiteren. I 1938 var gjennomsnittet av alle aksjekurser i Tyskland 103,7%, i 1940 var gjennomsnittskursene 140% og i juni 1942 159%. Nasistene gir fabrikkierne en god inntekt — en inntekt arbeiderne betaler med sult og med å sette livet på spill.

Hitler kunne ikke vinne krigen da han behersket luftrommet. Idag er det de forent nasjoner som har luftherredømmet. Hitler kunne ikke vinne krigen da panservåpenet hans var det sterkeste i verden. Idag produserer de allierte 3 tanks for hvert enkelt Tyskland sender ut.

Vi har opplevd at Hitler ikke kunne vinne enfrontkrigen mot England, vi ser at han ikke kan vinne krigen mot Sovjet, og vi vet at han ikke kan unngå tofrontkrigen.

Nazi-Tyskland går ubønnhørlig sitt nederlag i møte. Folkets eneste sjansje til hurtigst mulig å slippe unna livetsene ligger i å kaste det nasistiske åket av seg.»

Jordbruksarealet i England er i år 66% større enn før krigen. England produserer nå 2/3 av de næringsmidler landet trenger. Hvetetavlen er fordoblet, potetavlen økt fra 5 til 8 mill tonn og grønnsakavlen fra 3 til 4 1/2 mill. tonn. Dessuten kan nevnes at sukkerproduksjonen dekker mer enn landets behov.

Som et ledd i nasistenes propaganda forsøker de å ta den franske befolkningens holdning under Dieppeaksjonen til inntekt for seg. Typisk er at de offentliggjør at franske krigsfanger fra Dieppe er blitt løslatt og at byen er skjenket en pengesum.

Nasistene glemmer å offentliggjøre at den engelske kringkasting fra det sydblikk allierte tropper satte foten på fransk jord fra time til time henstilte til den franske befolkning å holde seg i ro og ikke atsette seg for nasistenes represalier. En franske befolkning skulle på oppgjørets dag få klar beskjed.

VIS FORSIKTIGHET

Fra en annen norsk avis gjengir vi: Det er fullt ut tilrådelig å avvite samtaler gjennom en telefon som ligger på roset. For derfor ikke samtaler av viktig art ved telefoner. Man kan aldri vite.

Vi understreker igjen at man ikke må bruke posten til forsendelse av illegale skrifter. Posten blir sensurert og man stiller adressaten i fare. Finn andre veier til distribusjon!

I lengre tid har alle gode nordmenn arbeidd med spørsmålet om å nå fram til en konsekvent og slagkraftig krigspolitikk.

Dette spørsmål er også selve grunnproblemet i norsk politikk. Vi offentliggjør i dag et brev som for omtrent ett år siden ble utarbeidd av en del landsmenn og patrioter og sendt til den norske regjering. Dette brev er et viktig bidrag til bevisning og klarlegging av Norges krigspolitikk. Det lyder:

Statsminister Nygaardsvold,
London

Kjære landsmann!

Tendensen i utviklingen har ført med seg at vårt lands politiske historie ikke kan framvises en politikk som har vært slik i samvar med hele det norske folks interesser og behov, som den politikk som kommer til uttrykk i vårt lands krig mot Hitler-Tyskland. Det er denne politikk som nå mer og mer gir den nasjonale front i Norge virkelige innhold og mening.

Med få ord er dette vårt syn på grunninnholdet i den norske regjeringens nåværende politikk.

Hovedproblemet for oss, som for enhver nordmann med nasjonal samkjensle er derfor at Norge sammen med sine allierte må nå fram til en konsekvent og slagkraftig krigspolitikk — en krigspolitikk som under ingen omstendigheter må svekkes på grunn av hemninger av ideologisk art.

I den tida som er gått siden Hitler-Tyskland overfalt landet vårt, er det særlig tre momenter som kaster lys over svakheten i vår politikk her heime: For det første de forhandlinger som Stortingets presidentkap førte med Reichskommissar Terboven, for det andre den overenskomst som Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon inngikk med Hitler-Tyskland og for det tredje foretaler under streika i Oslo, hvor vi bl. a. var naive nok til å tro at organisasjonens tilstedeværelse kunne beskyttes mot Hitlers terror, når tilstedeværelse sto i arbeid mens arbeiderne streiket.

Alle disse svakheter blant en rekke andre av ideologisk art er rundet av den samme jomfruelige jord. De er en følge av utilstrekkelig politisk erfaring og innsikt i Hitler-Tysklands sanne politiske natur, vesen, innhold og mål. Professor Worm Müller har nok rett i sine kritiske slutninger av presidentkapets forhandlinger med herr Reichskommissar — slutninger som har gyldighet på alle områder i norsk politikk.

Det er imidlertid i høy grad beklagelig å måtte konstatere at naive og negative trekk, som i det vesentlige har et ideologisk opphav, altså er av ideologisk art, også kommer til uttrykk i den så å si autoriserte politikk som den nasjonale front i Norge fører under ledelse av vår regjering i London. Denne politikk, den såkalte passive motstand, sønner derfor en grundig prøving. Resultatet må bli en delvis politisk og organisatorisk fornyelse, som setter oss i stand til å konsolidere alle krefter med nasjonal samkjensle til et enerstyk og vel gjennomtennt ideelt organisasjonsarbeid med det for øye å organisere og utløse vårt folks virkelige nasjonale krefter. Denne organiserte nasjonale kraft i vårt folk må ikke hemmes eller begrenses i sitt politiske virkeområde mot Josef Terbovens okkupasjonspolitikk av hensyn til naive og negative forestillinger, slik det er kommet til uttrykk under

den passive motstand, men anvendes til planmessig organisert aktiv motstand og angrep på alle frontavsnitt av Hitler-Tysklands krigspolitikk i Norge.

Vi vil begi oss på å vise hvordan vi ikke, sammen med våre allierte, har søkt og dristighet til å treffe alle hovedmomenter av de særegne trekk som mer og mer gjør seg gjeldende i den nåværende krig. De gamle forestillinger som har vært i hoved og hoved i en krig skal først, der de ikke lenger. Oppgaven består i å utarbeide en politikk, som tilsvarende de konkrete svergeordene ved den krig som nå har pågått i over to år. En av disse særegenheter går som kjent ut på at etter hvert som Hitler-Tysklands krigsmaskin har underkastet seg land og folk i Europa, går Hitler i gang med: a) Straks å nasjonalisere vedkommende folk og land. b) Straks å utnytte landets forråd og produksjonskrefter. c) Skrittvis å mobilisere landets borgere til aktiv krigstjeneste. d) Ved hjelp av terror, som overgår alt hva historien kan vise fram av grusomhet, å undergrave de okkuperte nasjoners motstandskraft.

Disse trekk eller elementer inngår i Hitlers krigspolitikk like så sikkert som to ganger to er fire og ikke noe annet.

De naive og negative trekk i den passive motstandspolitikk, i hvert fall slik den er blitt praktisert hos oss, kommer bl. a. til uttrykk i det at den omtrent utelukkende rammer bare et område av Hitler-Tysklands krigspolitikk, nemlig nasifisering, men ikke de mest sårbare områder, som nå uten tvil er produksjonen og okkupasjonshæren, okkupasjonsmakten tatt i videste forstand. Vi står overfor det faktum i Norge i dag, at alle produktive krefter produserer for Hitler-Tysklands krig og krigsmål, og at dets mest vitale ferdigheter okkupasjonsstyrker forblir usnutret. Vårt skritt er tatt for å innlemme landets borgere i Hitlers militærmaskin. Målt med norsk målestokk kan derfor propaganda-minister Goebbels med en viss rett uttale at hele Europas produksjonskraft nå arbeider for Tyskland.

Hitler har heller ingen vei tilbake i sin krigspolitikk. Han står overfor valget mellom motstand og undergang med hele sin bande, alle sine quingler, eller en stadig mer og mer hensynsløs utnyttelse av alle faktorer i krigens tjeneste. Noe tredje alternativ, f.eks. fred uten total nederlag, gis der som kjent ikke. Om Hitler, stående overfor dette valg, offer millioner og atter millioner tyskere og andre lands borgere på krigens altar, for å skyte ved standrett eller uten standrett, er for ham og hans landsforrederiske redskaper av fullstendig underordnet betydning i forhold til det å tape krigen og gå under. Når vi derfor står overfor en slik motstand som Hitler, som ikke har hemninger av ideologisk art i sin krigspolitikk, må det være innlysende at vi i vår krigspolitikk ikke må vike tilbake for å slå denne historiens største barbar med hans egen ideologiske hemningsløshet, slå ham med hans egen hensynsløshet, slå ham med hans egne metoder og våpen.

Loven i den nåværende krig er særlig hard, brutal og blodig — det er sant. Men den hærfører som krenker denne tendens i loven, taper i poeng, han kan komme i skade for å ofre verdifullt menneskeblod til ingen nytte. Vårt mål er klart: Norge skal atter bli et fritt og sjølstendig land. Men like så

«Hvor høyt kan du hoppe da, Kvæ-Kvæ?»
«Jeg kan hoppe så høyt at Goebbels kan si jeg er et fly når jeg faller ned igjen!»

TYVEGODS

Hos Wang i Oslo har det vært en større bolsuksjon. På foranledning måtte auksjonarius ved auksjonens åpning medgi at de frambudte bøker var såkalte «beslaglagte» bøker, med andre ord bøker som var stjålet fra patriciske nordmenn.

De første bud var så latterlig små at Wang ville stoppe auksjonen. «Kulturdepartementet» var imidlertid blitt varslet og en del av den «nye tids» helere ble straks mobilisert for å få auksjonen i gang. Fristelen ble da for stor blant en del av de ordinære kjøpere og de begynte også å by. De nordmenn som var med på dette må være merksom på at det var gemen helerivirksomhet de bedrev, og at det også vil bli behandlet som slutt når rettskapets dag kommer.

klart er det: Vi kan ikke nå dette målet uten at Hitler-Tyskland blir knust.

Når historien stiller spørsmålet slutt blir konsekvensen, at Norge sammen med sine allierte må løse en menneskehet og slagkraftig krigspolitikk, frigjøret fra ethvert spor av naive og negative trekk, fra ethvert spor av ideologiske hemninger.

I dette skriv har vi innskrenket oss til noen prinsipielle betraktninger omkring den politikk vi har ført og bør føre her heime. Vi håper du ikke tar det ille opp.

Av spørsmål som vi har å forelegge for deg kan nevnes: — (etter anmodning unnlater vi å offentliggjøre denne del av brevet. Redaksjonens merknad.)

Vi er forvisset om at du, som har den sære å være kjent til Norges statsminister i denne historiske tid, vil stille deg velvillig og forståelsesfull overfor de spørsmål som vår utsending har å legge fram for deg.

Hele det norske folk venter på at landets lovlige regjering med deg og Norges konge i spissen atter en gang lar bestilte gå fra grennd til grennd om kamp og krig for Norges nasjonale frihet og sjølstende.

En hver nordmann her heime i Norge sverger nå Eidsvoldeden:

Enig og tro til Dovre fallet!
Norge, oktober 1941.

AVANTGARDEN

Nasistene kommer ingen vei i Sovjetunionen.

Kampene om Stalingrad har rast med uforminsket styrke. Med jevne mellomrom samler nasistene seg til voldsomme offensive framstøt, og klarer å rive til seg en ny liten bit av byen, som de så blåser opp til veldige seire.

Det siste av disse framstøt begynte i midten av oktober. Tapa er meget store. På 5 dager var t. eks. over 200 tyske tanks ødelagt. Til slutt lyktes det nasistene ved en voldsom innsats av mennesker og materiell å erobre noen kvartaler i industristrøket i den nordlige del av Stalingrad. Men søndag den 18 oktober kostet nasistene 5000 falne og hele 63 ødelagte tanks. Nasistene sendte ut brautende kommuniker om nyerebringer og påsto bl. a. at traktorfabrikken «Den røde oktober» var tatt. Siden er de blitt litt spakere. Siden 19 oktober har stillingen stort sett vært uforandret og alle tyske angrep er slått tilbake.

Mens nasistene har pressa på i bydelene i Stalingrad, har Timosjenko foretatt kraftige angrep mot tyskerne nordfra. Det har også lyktes for ham å trenge en del fram, og han har oppnådd å binde betraktelige tyske styrker.

Trass i den helt enestående russiske innsats ved Stalingrad er stillingen framleis alvorlig. Hvor store deler av byen nasistene har besatt er ennå uvisst, men de holder i alle tilfelle mindre deler av den enn de selv påstår. Ved en sterk konsentrasjon av sitt flyvåpen har de oppnådd en viss overvekt i lufta, og dette er en meget stor fordel. Kampen om Stalingrad kan sikkert nå karakteriseres som historiens største slag, og for lengst avgjort som et klart nederlag for nasistene. Om slaget sier en engelsk kroniker:

«Man har villet sammenligne slaget om Stalingrad med slaget ved Verdun. Det er feilaktig. Ved Verdun satte tyskerne inn 15 divisjoner, ved Stalingrad har de satt inn 30. Ved Verdun deltok ikke tanks, ved Stalingrad har tyskerne satt inn tusenvis av tanks i konsentrerte masseangrep. Flyvåpenet spilte ingen nevneverdig rolle ved Verdun, men opptil 1000 tyske bombefly har rømt kontinuerlige angrep mot Stalingrad. Dessuten var Verdun en sterk festning, hva Stalingrad ikke er.»

I Kaukasus har nasistene trass i voldsomme anstrengelser stått stille i over en hel måned. I Grosnydistriktet klarte de riktig nok å drive inn en kile ved Mosdok, men denne er nå blitt tilintetgjort. Ved Novorossisk raser det voldsomme kamper og det er snarere russerne enn nasistene som har framgang.

Om de tyske tap i løpet av september og oktober er det blitt gitt følgende tall: Ved Stalingrad har de mistet 150 000 i falne, ved Mosdok 37 000 og i Vest-Kaukasus 45 000 mann, med andre ord omlag en kvart mill. på to måneder. Minst like mange er tatt til fange eller såret. I Kaukasus har for øvrig avdelinger fra den såkalte «norske legion» hatt kraftige tap.

Fra de øvrige frontavsnitt på Østfronten

har det ikke vært meldt om særlige frontforandringer, skjønt det flere steder har rast voldsomme kamper.

Fra London er det meldt at sjefen for den tyske generalstab, Halder, og den øverstkommanderende ved Stalingradfronten, von Bock, begge har fått avskjed. Så vidt vites er det ennå ikke bekrefta fra Berlin, men en kan gå ut fra at meldinga er riktig. Det er tydelige svakhetstegn og viser klart at de tyske planer har klikka i sommer og at Hitler må ha noen syndebokker. Særlig er Halders avgang bemerkelsesverdig, idet han skal være en av de apsolutt klareste hjerne blant de tyske militære.

Brevet til Nygaardsvold.

Idag beklager vi mer enn noen gang før at ikke alle våre lesere har høve til å nå redaksjonen med innlegg om dagens problemer. Stoffet fra avisa vår blir diskutert, men det er få brev som når oss så vi kan ellers bare bygge på meldinger fra medarbeiderne våre.

Brevet fra statsministeren som vi offentliggjorde sist blir diskutert. Enkelte hevder det var galt av oss å reise en slik debatt idag. Vi har ikke reist noen debatt. Vår norske krigspolitikk har alt lenge vært under skarp debatt blant våkne nordmenn. Vi ga debatten et konkret innhold ved å gjøre folk kjent med tanker som norske patrioter har gitt uttrykk for til statsministeren.

Det konkrete innhold diskusjonen har fått har vekt mange som før bare hadde tumlet med løse drømmer om at det måtte gjøres mer i kampen. Det er naturlig at de fleste tar utgangspunktet sitt i den passive motstanden og søker å vurdere de resultater som kan oppnås denne vei, og kommer kanskje fram til konklusjonen «når vi idag føler en viss misfornøyelse med vår krigsinnsats, kommer det ikke av at vår linje passiv motstand er gal, men at vi ikke utnytter den mer enn tredjedelen av hva vi kunne. Det er alt for mange som intet gjør, da først og fremst i produksjonslivet, og overfor okkupasjonsmakten må det gjøres mye mer. En aktivere passiv motstand må til!»

Det kan være det samme hvilke betegnelser vi bruker. Hva folket krever av seg sjøl og sin regjering er en mer effektiv krigsinnsats.

Som det framgår av et brev vi har fått behøver ikke kampen mot den tyske krigsproduksjonen, alltid å bli ført med mjøler på tyskerne kan slå ned, og si det er sabotasje. Det nevnes eksempler på at produksjonen er senket med 25 % uten at sabotasje kan påvises. Det er innlysende at vi med klok og målbevisst framferd kan utrette ennå langt mer på denne måten. Men vi skal også være klar over at vi nå har gått inn i en ny fase i krigen som vil forlange langt mer av oss enn tidligere. Det er en ny fase som er innvarslet med Englands og Amerikas forpliktelse til å åpne en ny front i Europa og gjennom den britiske flyminister og ministere økonomisk krigsføring appell til

FRA TRØNDELAG

Det kommer stadig nye beretninger om nasistenes brutale framferd under unnataktstilstanden i Trøndelag. Hundrevis av trøndere ble arrestert og stuet sammen i trange rom. Over hele distriktet ble det foretatt husundersøkelser, og mat, tobakk og brennevin ble «rekvirert». Det var likegyldig for nasistene om maten var kjøpt på rasjonene, eller om det var gamle lagre.

De ti første nordmenn som ble myrdet, ble for de flestes vedkommende hentet brutalt fra hjem eller arbeidsplass. Teatersjef Gleditsch skulle akkurat ha premiere på Vildanden på Trøndelag Teater den dag han ble skutt. Da unnataktstilstanden ble opphevd, besluttet skuespillerne allikevel å gjennomføre premieren. Stykket ble spilt som en honnør til Gleditsch. I salen møtte alle kvinner i sort, og herrene i mørkt antrekk. Da stykket var ferdig var det ingen applaus, men alle reiste seg og i to minutter hersket dødsens stilhet.

Om morda på de 24 andre trøndere er det blitt meldt oss at disse ble ikke skutt om kvelden kl. 18 slik som meldt. De ble skutt først om morgenen. Russiske krigsfanger var blitt tvunget til å grave deres graver, så ble ofrene stilt opp ved grava kl. 6 om morgenen og måtte stå i stram givakt. Først kl. halv otte falt skudda.

Unnataktstilstanden i Trøndelag var mer enn som en gemen provokasjon fra nasistenes side, og et forsøk på å bryte befolkningens moral. Alle meldinger fra Trøndelag går ut på det motsatte. Det hersket et intenet hat mot bedlene som aldri før, og fra å bli skremt er befolkningen blitt ennå mer sammenbitt beslutsomme i deres kamp.

FLYANGREP

Britiske fly angrep natt til fredag 23 oktober i Genova i Nord-Italia. Flya kom i bølger og kasta ned betydelige mengder bomber. De britiske fly tilbakela den 2400 km lange strekninga mellom England og Italia uten tap. Neste dag rettet britiske fly angrep mot Milano og andre nord-italienske byer. Bombetoktet var den lengste i britiske fly har foretatt i denne krigen. Om natta var det et nytt angrep på Milano. Skadene skal være betydelige. Flyskadene er et ledd i offensiven i Egypt.

folka i de okkuperte land om gjennom aktiv innsats å forstyrre den tyske krigsmaskinen blåkfra.

Ved å offentliggjøre brevet som ifjor ble sendt statsministeren vil vi forberede befolkningen på de krav som nå må stilles til oss allesammen.

Statsministeren advarte i talen sin mot individuelle aksjoner. Kampen må føres gjennom organisert offensiv av det norske folket, og folket står rede til å ta de byrdene som virkeliggjørelsen av de allierte krigsmål krever. Folket er klar til effektiv kamp på alle områder.

Om målet er: Vi vil gjenvinne Norges frihet og sjølstendighet og vi vil verne folkestyret mot ethvert åtak.

6038

A 2893

Mappe 20
Erepl. 31710
1941
Send avisa videre med en gang du har lest den!

De tyske Byggearbeidene.

Siden 9 april har en mengde nordmenn vært beskjeftiget ved arbeider tyskerne har satt i gang. De fleste har gjort det uvillig, men har ikke funnet fram til et klart begrep om hvor grensa for det tillatelige går.

Å nekte alt samarbeid med vårt lands fiender kunne være både naturlig og ønskelig, men det har hittil ikke vært gjennomførlig. Vi var ikke innstilt på å la alt bryte sammen i kaos og ta de lidelser som ville fulgt med. Det var umulig å samle en front om en slik 100% passiv motstand.

Så gikk vi i stedet inn for økonomisk samarbeid med tyskerne, vi handla med dem og arbeida for dem. Landbruk og skogdrift, fiskerier og industri fortsatte omlag som før, alt sammen til stor glede for våre fiender. Entreprenører og byggmestre, både gamle og nye, gikk løs på de store oppgaver som ble stilt.

De ferreste har kanskje vært klar over hvilket ansvar det følger med å gå i tyskernes tjeneste. En er med på å forlenge krigen, og hva verre en er med og styrker vår fiendes slagkraft mot oss selv.

Entreprenører og bygningsarbeidere har her større ansvar enn industriens folk. De har jo for en stor del kunnet velge sitt arbeid. Det har derfor vært et trist syn å se mange entreprenører og arbeidere kappes om å få den tilsynelatende veldige fortjeneste ved de rent militære anlegg.

Det er ofte vanskeilig for de gode nordmenn blant entreprenørene å ta stilling til de enkelte arbeidere. På den ene sida har de nemlig ansvaret for å holde folka i arbeid så de sikres et skikkelig eksistensgrunnlag og så de kan holdes borte fra tysk tvangsutskrivning. På den andre sida har entreprenørene større ansvar enn noen andre til å skjelve mellom de forskjellige arbeidene. Oppgaver som utelukkende tjener den tyske forsvarmakt må med alle midler saboteres så kreftene fortrinnsvis kan settes inn på arbeider som også tjener norske formål. Til sin ytterste konsekvens kan det ennå være vanskelig å løse oppgaven fordi all virksomhet i næringslivet idag også tjener tyskernes interesser.

Såvel fra entreprenørene som fra bygnings- og anleggsarbeidernes side må arbeidet reises for i fellesskap å sveise sammen en så god norsk front som mulig mot tyskernes utnyttning av oss i den tyske krigsmaskins tjeneste. Parolen må være at alt arbeid som tjener Norge skal gå bra og alt som tjener Tyskland dårligst mulig.

Den vesle flokken av nasister som quislingene fikk lynutdannet på Koppang for å avhjelpe «lærermanglen» i Norge, har populært fått navnet «Quislings egne Koppang-lam». Koppang er som kjent betegnelsen på lam som får melk av flaske.

En av «lærerrinnene» fra kurset på Koppang hadde fått en førsteklasse på Bjølsen skole i Oslo. Han soiler inn i klassen og sier til gutta: «Jeg er medlem av NS. Gå heim og si det til far og mor og kom så imorgen og fortell meg hva de sier.»

Neste dag troppa foreldra mannjamt opp på skolen og ville ha seg frabedt den slags oppdragelse av barna. Foreldra sa ettertrykkelig fra at de ikke ønsket barna skulle bli sladrehanke og angivere.

KIRKESTRIDA

Den midlertidige kirkeledelse har den 12 sept. sendt «departementet» følgende skriv: (Endel forkorta.)

Til Kirkedepartementet.

Departementets skriv av idag er mottatt og forsikringen om departementets villighet til forhandlinger gleder oss. Når departementet på ny etterlyser den forhandlende klaring (godkjenning av NS som landets lovlige styre) som regjeringen har utbedt seg, skal vi få uttale følgende: For hvert skriv vi mottar fra departementet blir det klarere for oss at forhåndsuttalelsen er så maktpåliggende at den synes å være viktigere for regjeringen enn selve forhandlingene.

Men er dette punkt for regjeringen det egentlige kjernepunkt i forhandlingene, da er det et urimelig forlangende at dette skal avgjøres på forhånd, før forhandlingene er begynt. Og enda mere urimelig er det å kreve at en fangen biskop skal ta standpunkt til dette viktige punkt.

Vi vil derfor uttale at hvis regjeringen fastholder sitt krav om en forhåndserklæring så er det ingen mulighet for å få forhandlingene i gang. For på dette punkt kan vi ikke fire.

Signert av biskopene, Hallesby og Hygen.

NASISTENES VANVITTEIGE SLØSERI.

Nordag (Norwegische Aluminiumgesellschaft) ble lagt an meget stort av tyskerne. Det ble planlagt å bygge ut en rekke elektrifiseringsanlegg og å bygge en rekke fabrikker som tilsammen skulle produsere ca. 140 000 tonn aluminium om året. (I 1938 ble det i Norge produsert ca. 30 000 tonn aluminium.) De norske ingeniører protesterte og mente planene ikke lot seg gjennomføre, men tyskerne la det døde øret til.

Det storslåtte «oppbyggingsarbeid» er nå øyensynlig stoppet, uten at det er produsert et eneste tonn aluminium. Der hersker et utrolig rot i selskapets ledelse, og foreløpig er det et underskudd på 8 mill. kroner i regnskapet. Sammenbruddet skyldes flere faktorer. Først og fremst er det stadig blitt skiftet ledelse slik at disposisjonene stadig blir gjort om. Et norsk selskap som skulle levere noen maskiner opplevde både å ha levert og fått betaling for disse, da Nordag plutselig skrev og avbestilte de samme maskiner!

Drifta ble også gjort umulig på grunn av at maskindeler og råvarer som skulle komme fra Tyskland, uteble. Enkelte maskiner kom imidlertid i mengder og ligger nå og slenger på anlegga.

Det er det norske folk som må betale alt det meningsløse vrøvl nasistene finner på. Vårt land er blitt en tumleplass for berillite tyske eventyrdogmatikere, som ikke vører penger eller midler, og som heller ikke nøler et øyeblikk på å gå i gang med de mest storslåtte prosjekter, uten hensyn til om de er bygd på noenlunde gjennomtenkte planer eller ikke.

Nasistene mangler ikke oppfinnsomhet. Noen av de nordmenn som ble arrestert på Kongens fødselsdag og ble sendt til Orni, er siden blitt presangtert regning for sitt «opphold». Prisen per døgn har vært 4 kr., mishandlinga inklusiv.

Ødelagelsen av kraftverket ved Glomfjord.

Natta den 21 sept. gikk 14 engelske soldater iført sine pioneruniformer i land i en nabofjord til Glomfjord, og marsjerte over fjellet til kraftverket. De klarte å komme usett fram til kontrollrommet hvor «brevt-vaktene» har tjeneste, og hvor sjalteborda og alle instrumentene til kraftstasjonen befinner seg. Vaktene ble oppfordret til å være i ro, og slapp etter anmodning å bli bundet. En av vaktene klarte allikevel å slippe unna og fikk varslet den tyske vaktposten som satt i inngangen til tunnelen som munnar ut i selve kraftstasjonen. Men engelskmennene oppfattet hurtig situasjonen og skjøt vaktposten før denne fikk slått alarm. Imidlertid ble en telefonboks og en elektrisk sikringsboks antent under skytinga og forårsaka en sterk røyk som trengte seg inn i tunnelen og gjorde tyskerne lenger inn i tunnelen merkelige på at noe var på ferde.

Imidlertid legger de engelske soldater som er kommet fram til selve kraftverket sprengladninger på turbinene og tenner på, og setter på denne måten hele kraftstasjonen ut av drift.

Etter dette klårer en engelskmann opp trappa langs røra oppover fjellsida, signaliserer til soldater som er helt oppe på fjellet at sprengladningene kan legges i.

20 minutter seinere kommer den veldige eksplosjon som sprenger rørgata, vannet fosser nedover fjellsida, tar med seg all grus og stein og fyller opp rundt og inne i fabrikk. Så mye grus og sand er trengt inn i fabrikk at turbinene er halvt skjult.

Da tyskerne kom inn til Fyken visste de ikke til å begynne med hvor engelskmennene befant seg, men fikk først føling med dem oppe ved Fykenvatnet og lenger opp i dalen, hvor det ble en voldsom kamp. 8 tyske soldater ble skutt. Tyskerne klarte ikke å forsere terrenget, men måtte trekke seg tilbake. Imidlertid hadde engelskmennene brukt opp det meste av sin ammunisjon og måtte skjule seg, og ble ved et tilfelle oppdaget av en tysk løytnant. 6 engelskmenn ble tatt til fange, ganske unge menn. De ble bakkbundet og ført til Glommen, og ble midlertidig holdt fanget i en skole, hele tida bakkbundet. Det ble også arrestert noen nordmenn som ble tatt under meget brutalt forhold. Av de 14 engelskmenn klarte 6 å komme fram til Sverige.

Vaktholdet ved Glomfjord er nå betraktelig styrket, blant annet er vepnet «hird» satt inn i vakttjeneste. Nasistene har sendt ut en beretning om «mislykket invasjonforsøk», som imidlertid ikke er offentliggjort i Norge. Hele anlegget er framleis ute av drift, og det vil sannsynligvis ta meget lang tid før det igjen kan tas i bruk.

Allt jern som lå lagret på Rikshospitalets eiendom til fullføring av det store betongbygget som skal huse hospitalets kirurgiske avdelinger, er blitt rekvirert av tyskerne. Arbeidet er derved stoppet momentant.

BLI I NORGE!

Vi retter igjen en henstilling til nordmenn om ikke unødvendig å rømme over til Sverige. Det skaper vansker for dem som virkelig må flykte. Dessuten skal en huske at en ikke skal stikke unna kampen. Det er her fronten går — ikke i en interneringsleir i Sverige!

Danmark ved skilleveien.

Skal Danmark også «nyordnes»?

I begynnelsen av september holdt den danske statsminister Buhl en tale i kringkastninga hvor han meget inntrengende advarte det danske folk mot sabotasjehandling mot den tyske militærakt. Talen var det første ytre tegn på den tiltakende spenning som hersker mellom nasistene og danskene. Det danske folk er blitt mere og mere lei sine gjester, og begynner å forestå at selv om det er ytterst fortjenstfullt å omgå nasistene med en iskald korrekthet, er det betraktelig mere effektivt å forsøke å sparke dem ut av landet.

Merkelig nok har de danske quislinger med iver tatt del i sabotasjehandlingene. Det har ikke lyktes dem å få noen som helst tilslutning blant folket og deres sjangse til å overta makta er ved hjelp av de tyske bajonetter. Derfor er de interessert i å skape uroligheter slik at de nåværende forhold mellom regjeringa og okkupasjonsmakta brister. Således var det nylig en stor brann ved ett av verfta i Kjøbenhavn, hvor etterforskninga siden viste at de danske nasister sto bak. Men mange av de påståtte sabotasjehandlingene stammer fra de tyske militære selv. Ved Silkeborg brant således et stort gummilager, og etterforskninga viste at det var tyske soldater som hadde satt ild på for å skjule tyverier de hadde begått. Likest er mange tyverier fra depoter og flyplasser avslørt begått av tyske soldater.

Men danskene selv begynner i stor utstrekning å skade tyskerne så mye som mulig for derved å ta del i sin egen befrielses-kamp. Et tegn på gjeringa er de illegale aviser som nå etter hvert dukker opp. Et par av dem er meget utbredt, og en av dem trykkes i stort format og 5 spalter. I den siste tid er forøvrig inngrepa mot dansk presse blitt stadig hyppigere. Det siste er at red. Ejnar Black i «Berlingske Tidende» er avsatt fordi han offentliggjorde enkelte bilder fra Kaj Munks heim, hvorav ett med teksten: «Kaj Munk lytter hver dag på radio kl. 18.15.» (Dansk sending fra London.)

Men også andre ting virker opprivende. Den 4 sept. omringet avdelinger av det danske politiet noen kvartaler i Kjøbenhavn. Etter månedslang søking var de kommet over en illegal sender, som blant annet også hadde gitt rapporter om tyske militærbevegelser. Da politiet trengte inn i et av husa ble en overkonstabel dødelig såret av 4 revolverkuler, hvoretter gjerningsmannen selv tok sitt liv.

Den 8 sept. kom «Frikorpset Danmark» tilbake fra fronten. De ble høytidelig mottatt av de tyske militære og marsjerte med brask og bram gjennom Kjøbenhavns gater. Det kom til voldsomme opptrinn med befolkningen som hadde tatt oppstilling langs gatene, og etter siende skal kampene også ha krevd dødsopfre. «Frikorpset Danmark» består av ca. 1200 «danskere». De har vært satt inn ved Ilmensjøen, og i den meget korte tida de har deltatt har de hatt 121 falne, 6 savnede og mellom 300—400 sårete, hvorav en del alvorlig. Det gikk bestemte rykter om at de ikke skulle vende tilbake til fronten, men denne opplysningen er i slags «hird», som skulle hjelpe det danske politiet og dermed forsøke å knekke det danske samfund.

Den tyske okkupasjonsmakt har rettet en rekke krav til den danske regjering. Ett av dem har vært innsettning av en tysk nasist

som sjef for politiet og at enkelte tyskere skulle ansettes i justisministeriet. Likest har det vært forlangt 10 000 arbeidere til Tyskland. Ikke helt bekreftet er en melding om at tyskerne også skal ha krevd at Danmark erklærer Sovjetunionen krig og at 30 000 dansker sendes til Østfronten.

Det foreligger ennå ingen løsning på krisen. Men det er å håpe at den danske regjering ikke lenger bøyer seg for de tyske krav. Hovedsaka for Danmark er ikke å leve gjennom denne krigen så ubæret som mulig, men at Danmark blir fritt igjen. Og for å oppnå det må også det danske folk ta sin tønn, selv om det skal koste faine.

RASJONERINGSSVINDELEN I AKER.

Vi bringer her noen nærmere enkeltheter om denne saka. Det var i alt 8 NS-medlemmer som var innblandet. De ble arrestert den 12 sept. av statspolitiet og anklaget for å ha stjålet og omsett på svartebørsen 2 mill. brødmærker og andre rasjoneringsmærker.

Navnene er: Oskar Pettersen Sporvind, fullmektig i rasjoneringsnemnda R. G. Backe, Robert Koster, viseordfører i Aker kolonialhandler Meidell Larsen, bakermester Willy Johansen, sveitfører i hirdens flyskole Kaare Johansen, baker Karl M. Lind og kontrollør i Aker Forsyningsnemnd.

De er nå dømt til 3 års fengsel. Svindelen har foregått siden 1941, og blant deres «beste kunder» kan nevnes Riisnes, Hagelin, Christie og stabsjef Thronsdén.

Et meget stort høytager i Bergen er brent. Det var beregnet for tyskernes hester nordpå.

Som eksempel på hvilken måte nasistene utplynder landet kan vi nevne at en enkelt skofabrikk hittil i år har levert 22 000 par støvler. Fabrikken skal ytterligere levere ennå 18 000 par innen desember.

Tale-Gulbrand har vært i Setesdal og vist fram en «kulturfilm». Det ble satt opp plakater om at de som møtte opp i busad skulle belønnes med 10 kr.!

Jernbanenettet i Jugoslavia har stor betydning for tyskernes og italienernes krigføring. Det er gjennom dette italienerne skal passere på vei til Østfronten. Det er Jugoslavias jernbaner som skal nyttes for trops-transporter til Saloniki osv. Det blir derfor passet meget godt på jernbanene. Ved alle plakatene om at de som møtte opp i busad skulle belønnes med 10 kr.!

Jernbanenettet i Jugoslavia har stor betydning for tyskernes og italienernes krigføring. Det er gjennom dette italienerne skal passere på vei til Østfronten. Det er Jugoslavias jernbaner som skal nyttes for trops-transporter til Saloniki osv. Det blir derfor passet meget godt på jernbanene. Ved alle plakatene om at de som møtte opp i busad skulle belønnes med 10 kr.!

Hirden oppførte for en tid siden en revy i Bøndernes Hus. Tale-Gulbrand satt på første benk og fikk overrakt blomster. Oppførelsen var imidlertid så skandalet dårlig at Lunde og avisene å omtale revyen dagen etter.

NASITERROR MOT GYMNASIASTER.

Den 10 sept. troppet den nyutnevnte NS- rektor Våge på Berg skole opp i gymnasiel-samfundet sammen med en legionær. Samfundets medlemmer ble tvunget til å høre på en utgøring om hans heltemotige innsats på Østfronten. Etter møtet kom en av gymnasiastene i skade for å begynne å nynne litt jassmusikk. 10 «hirdmenn» som Våge hadde hatt i beredskap i tilfelle protester mot legionæren fra elevenes side, oppfattet dette som et påskudd, og med dragne revolvere trengte de inn i salen. Alle jentene ble sendt hjem, mens gutta ble tvunget til å ta oppstilling og tvunget til å løpe fra Berg skole heit ned i Grensen i Oslo og tilbake igjen. Opptrinnet begynte kl. halv elve om kvelden og «hirden» slapp først sine ofre kl. halv fire om morgenen. Hele tida var gutta blitt tvunget til å løpe og flere hadde styrta av utmattelse og mange spytta blod. Affæren har vakt en voldsom forbitrelse, og selv nasirektoren skal være en del betenkt.

Nasipresten Feyling har gitt ut en bok om kirkestrida i Norge. Boka ble trykt i et opplag av 4000. Her er tatt med alle dokumenter som de norske prestene og biskopene sendte menigheter og statsmakter om årsakene til strida. Boka ble imidlertid meget snart beslaglagt av tyskerne. Intet måtte komme ut av dette farlige materiale. I et konfidensielt skriv til NS ble all omtale av kirkestrida forbudt.

Den nye «lensmann» i Gransherad i Telemark har vært straffet 4 ganger for han nå selv ble lovens «vokter». — I et lensmannsdistrikt i Vestfold er en sjåffør blitt ansatt som lensmann. Dette får oss til å tenke på sporskifferen ved Oslo Sporveier som ble ordinert til prest i Oslo.

Den svenske avis «Socialdemokraten» hadde nylig en artikkel om Tyskland. Avisen fortalte at intensiteten av luftangrepa mot Tyskland øker stadig. Masseevakuering av folk er blitt nødvendig og ti-tusener av mennesker blir stadig sendt østover — til det gamle Polen og til de besatte områdene i Russland. Den svenske journalisten forteller videre at misnøya brer seg blant de tyske arbeidere. De klager over den dårlige maten og over det strenge arbeidet. 750 000 fag-lærte arbeidere er utskrevet til armen og allikevel skal produksjonen holdes oppe på høyden. Krava til den enkelte blir derfor enorme. Arbeiderne må holde på 14 timer daglig og de får ikke fri om søndagen. Et tydelig tegn på misnøya er de stadige henrettelsene: Bare i september ble 15 såkalte sosialdemokrater og kommunister henretta i Mannheim og 7 i Berlin. I løpet av det siste året har de tyske folkedomstola dømt 171 menn og kvinner til døden, og dessuten har maktverne myrdet en mengde gode tyskere under massehenrettelsene som har funnet sted i Mannheim og på flere andre steder i rike!

Den ortodokse kirke i Tsjekkoslovakia er oppøst og kirkens eiendommer beslaglagt av nasistene.

Det meldes fra Washington at et handelskip er bygd fullt ferdig på 14 dager etter at kjølen var strukket. USA bygger nå gjennomsnittlig 3 handelskip pr. dag.

De tyske Byggenarbeidene.

Siden 9 april har en mengde nordmenn vært beskjeftiget ved arbeider tyskerne har satt i gang. De fleste har gjort det uvillig, men har ikke funnet fram til et klart begrep om hvor grensa for det tillatelige går.

Å nekte alt samarbeid med vårt lands fiender kunne være både naturlig og ønskelig, men det har hittil ikke vært gjennomførlig. Vi var ikke innstilt på å la alt bryte sammen i kaos og ta de lidelser som ville fulgt med. Det var umulig å samle en front om en slik 100% passiv motstand.

Så gikk vi i stedet inn for økonomisk samarbeid med tyskerne, vi handla med dem og arbeida for dem. Landbruk og skogdrift, fiskerier og industri fortsatte omlag som før, alt sammen til stor glede for våre fiender. Entreprenører og byggmestere, både gamle og nye, gikk løs på de store oppgaver som ble stilt.

De færreste har kanskje vært klar over hvilket ansvar det følger med å gå i tyskernes tjeneste. En er med på å forlenge krigen, og hva verre en er med og styrker vår fiendes slagkraft mot oss selv.

Entreprenører og bygningsarbeidere har her større ansvar enn industriens folk. De har jo for en stor del kunnet velge sitt arbeid. Det har derfor vært et trist syn å se mange entreprenører og arbeidere kappes om å få den tilsynelatende veldig fortjeneste ved de rent militære anlegg.

Det er ofte vanskelig for de gode nordmenn blant entreprenørene å ta stilling til de enkelte arbeider. På den ene sida har de nemlig ansvaret for å holde folka i arbeid så de sikres et skikkelig eksistensgrunnlag og så de kan holdes borte fra tysk tvangsutskrivning. På den andre sida har entreprenørene større ansvar enn noen andre til å skjelne mellom de forskjellige arbeidene. Oppgaver som utelukkende tjener den tyske forsvarmakt må med alle midler saboteres så kreftene fortrinnsvis kan settes inn på arbeider som også tjener norske formål. Til sin ytterste konsekvens kan det ennå være vanskelig å løse oppgaven fordi all virksomhet i næringslivet idag også tjener tyskernes interesser.

Såvel fra entreprenørene som fra bygnings- og anleggsarbeidernes side må arbeidet reises for i fellesskap å sveise sammen en så god norsk front som mulig mot tyskernes utnyttning av oss i den tyske krigsmaskins tjeneste.

Parolen må være at alt arbeid som tjener Norge skal gå bra og alt som tjener Tyskland dårligst mulig.

Den vesle flokken av nasister som quislingene fikk lynuttannet på Koppang for å avhjelpe «lærerangelen» i Norge, har populært fått navnet «Quislings egne Koppang-lam». Koppang er som kjent betegnelsen på lam som får melk av flaske.

En av «lærerinnene» fra kurset på Koppang hadde fått en førsteklasse på Bjølsen skole i Oslo. Hun sa inn i klassen og sier til gutta: «Jeg er medlem av NS. Gå heim og si det til far og mor og kom så imorgen og fortell meg hva de sier.»

Neste dag troppa foreldra mannjamt opp på skolen og ville ha seg frabedt den slags oppdragelse av barna. Foreldra sa ettertrykkelig fra at de ikke ønsket barna skulle bli sladrehanke og angivere.

KIRKESTRIDA

Den midlertidige kirkeledelse har den 12 sept. sendt «departementet» følgende skriv: (Endel forkorta.)

Til Kirkedepartementet.

Departementets skriv av idag er mottatt og forsikringen om departementets villighet til forhandlinger gleder oss. Når departementet på ny etterlyser den forhåndserklæring (godkjenning av NS som landets lovlige styre) som regjeringen har utbedt seg, skal vi få uttale følgende: For hvert skriv vi mottar fra departementet blir det klarere for oss at forhåndsuttalelsen er så maktpåliggende at den synes å være viktigere for regjeringen enn selve forhandlingene.

Men er dette punkt for regjeringen det egentlige kjernepunkt i forhandlingene, da er det et urimelig forlangende at dette skal avgjøres på forhånd, før forhandlingene er begynt. Og enda mere urimelig er det å kreve at en fangen biskop skal ta standpunkt til dette viktige punkt.

Vi vil derfor uttale at hvis regjeringen fastholder sitt krav om en forhåndserklæring så er det ingen mulighet for å få forhandlingene i gang. For på dette punkt kan vi ikke fire.

Signert av biskopene, Hallesby og Hygen.

NASISTENES VANVITTEGE SLØSERI.

Nordag (Norwegische Aluminiumgesellschaft) ble lagt an meget stort av tyskerne. Det ble planlagt å bygge ut en rekke eiektrifiseringsanlegg og å bygge en rekke fabrikker som tilsammen skulle produsere ca. 140 000 tonn aluminium om året. (I 1938 ble det i Norge produsert ca. 30 000 tonn aluminium.) De norske ingeniører protesterte og mente planene ikke lot seg gjennomføre, men tyskerne la det døve øret til.

Det storslåtte «oppbyggingsarbeid» er nå øyensynlig stoppet, uten at det er produsert et eneste tonn aluminium. Der hersker et utrolig rot i selskapets ledelse, og foreløpig er det et underskudd på 8 mill. kroner i regnskapet. Sammenbruddet skyldes flere faktorer. Først og fremst er det stadig blitt skiftet ledelse slik at disposisjonene stadig blir gjort om. Et norsk selskap som skulle levere noen maskiner opplevde både å ha lævert og fått betaling for disse, da Nordag plutselig skrev og avbestilte de samme maskiner!

Drifta ble også gjort umulig på grunn av at maskindeler og råvarer som skulle komme fra Tyskland, uteble. Enkelte maskiner kom imidlertid i mengder og ligger nå og slenger på anlegga.

Det er det norske folk som må betale alt det meningsløse vrøvl nasistene finner på. Vårt land er blitt en tumleplass for berhllete tyske eventyrdogmatikere, som ikke vrører penger eller midler, og som heller ikke nøler et øyeblikk på å gå i gang med de mest storstilte prosjekter, uten hensyn til om de er bygd på noenlunde gjennomtenkte planer eller ikke.

Nasistene mangler ikke oppfinnsomhet. Noen av de nordmenn som ble arrestert på Kongens fødselsdag og ble sendt til Orini, er siden blitt presangert regning for sitt «opphold». Prisen pr. døgn har vært 4 kr., mishandlinga inklusiv.

Ødeleggelsen av kraftverket ved Glomfjord.

Natta den 21 sept. gikk 14 engelske soldater iført sine pioneruniformer i land i en nabofjord til Glomfjord, og marsjerte over fjellet til kraftverket. De klarte å komme usett fram til kontrollrommet hvor «brettvaktene» har tjeneste, og hvor sjalteborda og alle instrumentene til kraftstasjonen befinner seg. Vaktene ble oppfordret til å være i ro, og slapp etter anmodning å bli bundet. En av vaktene klarte allikevel å alippe unna og fikk varslet den tyske vaktposten som satt i inngangen til tunnelen som munnar ut i selve kraftstasjonen. Men engelskmennene oppfattet hurtig situasjonen og skjøt vaktposten før denne fikk slått alarm. Imidlertid ble en telefonbok og en elektrisk sikringsboks antent under skytinga og forårsaka en sterk røyk som trengte seg inn i tunnelen og gjorde tyskerne lenger inn i tunnelen merksam på at noe var på ferde.

Imidlertid legger de engelske soldater som er kommet fram til selve kraftverket sprengladninger på turbinene og tenner på, og setter på denne måten hele kraftstasjonen ut av drift.

Etter dette klatrer en engelskmann opp trappa langs nora oppover fjellsida, signaliserer til soldater som er helt oppe på fjellet at sprengladningene kan legges i.

20 minutter seinere kommer den veldige eksplosjon som sprenger rørgata, vannet fosser nedover fjellsida, tar med seg all grus og stein og fyller opp rundt og inne i fabrikkens. Så mye grus og sand er trengt inn i fabrikkens at turbinene er halvt skjult.

Da tyskerne kom inn til Fyken visste de ikke til å begynne med hvor engelskmennene befant seg, men fikk først føling med dem oppe ved Fykenvatnet og lenger opp i dalen, hvor det ble en voldsom kamp. 8 tyske soldater ble skutt. Tyskerne klarte ikke å forsere terrenget, men måtte trekke seg tilbake. Imidlertid hadde engelskmennene brukt opp det meste av sin ammunisjon og måtte skjule seg, og ble ved et tilfelle oppdaget av en tysk løytnant. 6 engelskmenn ble tatt til fange, ganske unge menn. De ble bakkbundet og ført til Glommen, og ble midlertid holdt fanget i en skole, hele tida bakkbundet. Det ble også arrestert noen nordmenn som ble tatt under meget brutalt forhold. Av de 14 engelskmenn klarte 6 å komme fram til Sverige.

Vaktholdet ved Glomfjord er nå betraktelig styrket, blant annet er vepnet «hird» satt inn i vaktjeneste. Nasistene har sendt ut en beretning om «mislykket invasjonforsøk», som imidlertid ikke er offentliggjort i Norge. Hele anlegget er framleis ute av drift, og det vil sannsynligvis ta meget lang tid før det igjen kan tas i bruk.

Allt jern som lå lagret på Rikshospitalets eiendom til fullføring av det store betongbygget som skal huse hospitalets kirurgiske avdelinger, er blitt rekvirert av tyskerne. Arbeidet er derved stoppet momentant.

BLI I NORGE!

Vi retter igjen en henstilling til nordmenn om ikke unødvendig å rømme over til Sverige. Det skaper vansker for dem som virkelig må flykte. Dessuten skal en huske at en ikke skal stikke unna kampen. Det er her fronten går — ikke i en interneringsleir i Sverige!

Danmark ved skilleveien.

Skal Danmark også «nyordnes»?

I begynnelsen av september holdt den danske statsminister Buhl en tale i kringkastinga hvor han meget inntrengende advarte det danske folk mot sabotasjehandlingar mot den tyske militærakt. Talen var det første ytre tegn på den tiltakende spenning som hersker mellom nasistene og danskene. Det danske folk er blitt mere og mere lei sine gjester, og begynner å foreta at selv om det er ytterst fortjenstfullt å omgå nasistene med en iskald korrekthet, er det betraktelig mere effektivt å forsøke å sparke dem ut av landet.

Merkelig nok har de danske quislinger med iver tatt del i sabotasjehandlingene. Det har ikke lykket dem å få noen som helst tilslutning blant folket og deres sjangse til å overta makta er ved hjelp av de tyske bajonetter. Derfor er de interessert i å skape uroligheter slik at de nåværende forhold mellom regjeringa og okkupasjonsmakta brister. Således var det nylig en stor brann ved ett av verfta i Kjøbenhavn, hvor etterforskninga siden viste at de danske nasister sto bak. Men mange av de påståtte sabotasjehandlingar stammer fra de tyske militære selv. Ved Silkeborg brant således et stort gummilager, og etterforskninga viste at det var tyske soldater som hadde satt ild på for å skjule tyverier de hadde begått. Likaså er mange tyskerer fra depoter og flyplasser avslørt begått av tyske soldater.

Men danskene selv begynner i stor utstrekning å skade tyskerne så mye som mulig for derved å ta del i sin egen befrielseskamp. Et tegn på gjæringa er de illegale aviser som nå etter hvert dukker opp. Et par av dem er meget utbredt, og en av dem trykkes i stort format og 5 spalter. I den siste tid er forøvrig inngrepa mot dansk presse blitt stadig hyppigere. Det siste er at red. Ejnar Black i «Berlingske Tidende» er avsatt fordi han offentliggjorde enkelte bilder fra Kaj Munks heim, hvorav ett med teksten: «Kaj Munk lytter hver dag på radio kl. 18.15.» (Dansk sending fra London.)

Men også andre ting virker opprivende. Den 4 sept. omringet avdelinger av det danske politi noen kvartaler i Kjøbenhavn. Etter månedslang søking var de kommet over en illegal sender, som blant annet også hadde gitt rapporter om tyske militærbevegelser. Da politiet trengte inn i et av husa ble en overkonstabel dødelig såret av 4 revolverkuler, hvoretter gjerningsmannen selv tok sitt liv.

Den 8 sept. kom «Frikorpset Danmark» tilbake fra fronten. De ble høydedelig mottatt av de tyske militære og marsjerte med brask og bram gjennom Kjøbenhavns gater. Det kom til voldsomme opptrinns med befolkningen som hadde tatt oppstilling langs gatene, og etter siende skal kampene også ha krevd dødsopfer. «Frikorpset Danmark» består av ca. 1200 «dansker». De har vært satt inn ved Ilmensjøen, og i den meget korte tida de har deltatt har de hatt 121 falne, 6 savnede og mellom 300—400 sårede, hvorav en del alvorlig. Det gikk bestemte rykter om at de ikke skulle vende tilbake til fronten, men denne oppfatningen til en slags «hird», som skulle hjelpe det danske politiet og dermed forsøke å knekke det danske samfund.

Den tyske okkupasjonsmakt har rettet en rekke krav til den danske regjering. Ett av dem har vært innsettning av en tysk nasist

som sjef for politiet og at enkelte tyskere skulle ansettes i justisministeriet. Likaså har det vært forlangt 10 000 arbeidere til Tyskland. Ikke helt bekræftet er en melding om at tyskerne også skal ha krevd at Danmark erklærer Sovjetunionen krig og at 30 000 dansker sendes til Østfronten.

Det foreligger ennå ingen løsning på krisen. Men det er å håpe at den danske regjering ikke lenger bøyer seg for de tyske krav. Hovedsaka for Danmark er ikke å leve gjennom denne krigen så ubæret som mulig, men at Danmark blir fritt igjen. Og for å oppnå det må også det danske folk ta sin tern, selv om det skal koste falne.

RASJONERINGSSVINDELEN I AKER.

Vi bringer her noen nærmere enkeltheter om denne saka. Det var i alt 8 NS-medlemmer som var innblandet. De ble arrestert den 12 sept. av statspolitiet og anklaget for å ha stjålet og omsatt på svartebørsen 2 mill. brødmærker og andre rasjoneringsmerker.

Navnene er: Oskar Pettersen Sporind, fullmektig i rasjoneringsnemnda R. G. Backe, Robert Koster, viseordfører i Aker kolonialhandler Meidell Larsen, bakermester Willy Johansen, sveitfører i hirdens flyskole Kaare Johansen, baker Karl M. Lind og kontrollør i Aker Forsyningnemnd.

De er nå dømt til 3 års fengsel. Svindelen har foregått siden 1941, og blant deres «beste kunder» kan nevnes Riisnes, Hagefin, Christie og stabsjef Thronsen.

Et meget stort høylager i Bergen er brent. Det var beregnet for tyskernes hester nordpå.

Som eksempel på hvilken måte nasistene utplyndrer landet kan vi nevne at en enkelt skofabrikk hittil i år har levert 22 000 par støvler. Fabrikken skal ytterligere levere ennå 18 000 par innen desember.

Tale-Gulbrand har vært i Selesdal og vist fram en «kulturfilm». Det ble satt opp plakater om at de som møtte opp i busad skulle belønnes med 10 kr!

Jernbanenettet i Jugoslavia har stor betydning for tyskernes og italienernes krigføring. Det er gjennom dette italienerne skal passere på vei til Østfronten. Det er Jugoslavias jernbaner som skal nyttes for troppe-transporter til Saloniki osv. Det blir derfor passet meget godt på jernbanene: Ved alle bruer er det blokkhus. Terrenget langs en rekke av de viktigste linjene er blitt ryddet for hus, busker o. l. for at ingen skal kunne skjule seg. Trass i alt dette har banen fra Belgrad til Nis i løpet av de siste ukene vært utsatt for ikke mindre enn 4 alvorlige angrep av sabotører. Banen fra Zagreb til Belgrad har nylig vært ødelagt. Jernbaneinija til Trieste har i løpet av de siste 6 månedene vært utsatt for stadige angrep. Til straff for det siste har italienerne brent 100 landsbyer og foretatt massehenrettelser.

Hirden oppførte for en tid siden en revy i Bøndernes Hus. Tale-Gulbrand saft på første benk og fikk overrakt blomster. Oppførelsen var imidlertid så skandaløs dårlig at Lunde- og Lunde-avisene å omtale revyen dagen etter.

NASITERROR MOT GYMNASIASTER.

Den 10 sept. troppet den nyutnevnte NS- rektor Våge på Berg skole opp i gymnasielandsamfundet sammen med en legionær. Samfundets medlemmer ble tvunget til å høre på en utgreiing om hans heltemotige innsats på Østfronten. Etter møtet kom en av gymnasiastene i skade for å begynne å nynne litt jassmusikk. 10 «hirdmenn» som Våge hadde hatt i beredskap i tilfelle protester mot legionæren fra elevenes side, oppfattet dette som et påskudd, og med dragne revolvere trengte de inn i salen. Alle jentene ble sendt hjem, mens gutta ble tvunget til å ta oppstilling og tvunget til å løpe fra Berg skole helt ned i Grensen i Oslo og tilbake igjen. Opptrinnet begynte kl. halv elve om kvelden og «hirden» slapp først sine ofre kl. halv fire om morgenen. Hele tida var gutta blitt tvunget til å løpe og flere hadde styrta av utmattelse og mange spytta blod. Affæren har vakt en voldsom forbitrelse, og selv nasirektoren skal være en del betenkt.

Nasipresten Feyling har gitt ut en bok om kirkestrida i Norge. Boka ble trykt i et opplag av 4000. Her er tatt med alle dokumenter som de norske prestene og biskopene sendte menigheter og statsmakter om årsakene til strida. Boka ble imidlertid meget snart beslaglagt av tyskerne. Intet måtte komme ut av dette farlige materiale. I et konfidensielt skriv til NS ble all omtale av kirkestrida forbudt.

Den nye «lensmann» i Gransherad i Telemark har vært straffet 4 ganger for han nå selv ble lovens «vokter». — I et lensmannsdistrikt i Vestfold er en sjåfør blitt ansatt som lensmann. Dette får oss til å tenke på sporskifteren ved Oslo Sporveier som ble ordinert til prest i Oslo.

Den svenske avis «Socialdemokraten» hadde nylig en artikkel om Tyskland. Avisen fortalte at intensiteten av luftangrepa mot Tyskland øker stadig. Masseevakuering av folk er blitt nødvendig og ti-tusener av mennesker blir stadig sendt østover — til det gamle Polen og til de besatte områdene i Russland: Den svenske journalisten forteller videre at misnøya brer seg blant de tyske arbeiderne: De klager over den dårlige maten og over det strenge arbeidet. 750 000 faglærte arbeidere er utskrevet til armen og allikevel skal produksjonen holdes oppe på høyden. Krava til den enkelte blir derfor enorme. Arbeiderne må holde på 14 timer daglig og de får ikke fri om søndagen. Et tydelig tegn på misnøya er de stadige henterettelsene: Bare i september ble 15 såkalte sosialdemokrater og kommunister henretta i Mannheim og 7 i Berlin. I løpet av det siste året har de tyske folkedomstola dømt 171 mennesker til døden og dessuten har maktverne myrdet en mengde gode tyskere under massehenrettelsene som har funnet sted i Mannheim og på flere andre steder i riket.

Den ortodokse kirke i Tsjekkoslovakia er oppløst og kirkens eiendommer beslaglagt av nasistene.

Det meldes fra Washington at et handelsskip er bygd fullt ferdig på 14 dager etter at kjølen var strukket. USA bygger nå gjennomsnittlig 3 handelsskip pr. dag.

3

Vi har vært så heldige å komme i besittelse av en hemmelig rapport over stillingen i Sverige, skrevet av Haakon Meyer. Meyer var sendt til Sverige av Gestapo. Om hans egen reise og hans samtale med den svenske utenriksminister Günther heter det:

«Sverige hadde meddelt meg 8 dagers oppholdstillatelse men innen visum ble innført i mitt pass ble tillatelsen trukket tilbake. Jeg søkte deretter gjennomreisstillatelse til Finland. Etter et par dagers forløp sendte jeg utenriksminister Günther et telegram om søknad om prinsipalt 8 dagers opphold, subsidiært 3 dagers gjennomreise. I Stockholm la jeg mitt kort hos utenriksministeren og redaktør Flyg anmodet telefonisk om en samtale.

Utenriksministeren var ytterst reservert. Han tok det standpunkt at spørsmål om pass-visa ikke var hans sak. — Hans sekretær ga neste dag telefonisk beskjed at det ikke var noen vanskelighet ved at jeg utvidet mitt opphold i Stockholm utover det strengt nødvendige.

Vi understreket på vår side det meningsløse i at der f. t. ikke var noen virkelig gjensidig orientering mellom de to land. Ikke minst mente jeg det var uheldig, at nesten all orientering om norske forhold ble gitt gjennom emigrantenes virksomhet. Jeg mente derfor at større rommelighet med omsyn til norske reisemuligheter og opphold i Sverige måtte være på sin plass.

Noe direkte svar på hva vi framholdt ga utenriksministeren ikke.»

Av selve rapporten som er undertegnet Oslo i august 1942 kan vi bare gjengi bruddstykker, da det er et temmelig omfangsrikt dokument. Etter en generell oversikt diskuteres her mulighetene for en regjeringssammenheng i Sverige. Vi gir igjen herr Meyer ordet:

«Jeg skal her omtale fire alternative muligheter for en regjeringssammenheng:

1: Rent hypotetisk kan en tenke seg en krise forårsaket ved en stor seir for England-Russland-Statene. Trass i den kompakte tyskfiendlige stemning i landet blir en slik mulighet neppe drøttet f. t. Den skulle i første rekke føre med seg at de «tysk-vennlige» medlemmer tråtte ut av regjeringa, i første rekke justisminister Westmann og utenriksminister Günther. Den mann de tyskfiendlige krefter i første rekke tenker seg som utenriksminister er den tidligere utenriksminister Oten Undén.

2: Eller en krise forårsaket av en avgjørende tysk seir i øst. Her vil det oppstå en situasjon hvor den sittende regjering selv finner at en rekonstruksjon er nødvendig, idet en regjering må være mer uttalt tyskorientert. Dette vil ha kongens støtte, idet kongen representerer den tyskorienterte oppfatning og han vil i tilfelle utvilsomt øve en ikke uvesentlig personlig innflytelse på sammensettinga av en ny regjering. Det kan tenkes en rekonstruksjon, hvor særlig enkelte av de mest ansette sosialdemokrater trer tilbake, i første rekke Ernst Wigforss, som har vært finansminister nesten uavbrutt siden 1932 og Gustaf Möller, partiets gamle sekretær.

Etter de opplysninger jeg har fått synes en å være blitt stående ved en plan om å danne en regjering i dette tilfelle på basis av representative menn fra de store næringsorganisasjoner med tillegg av representanter

fra hæren og enkelte framstående personligheter fra partiene. Som leder av en slik regjering er nevnt Gustav Söderlund, tidligere formann i Sveriges Arbeidsgiverforening. Som medlemmer av en slik regjering er nevnt formannen i Landsorganisasjonen, August Lindberg. Hans nærmeste venner og medarbeidere er utpreget engelskorienterte, men han selv har holdt seg mer i bakgrunnen og blir ikke betraktet som noen utpreget representant for denne oppfatning. Dessuten representanter for handelsstanden og for Bondeforbundet. Fra hæren, nevnes general Thörnell eller general Rappe, som blir ansett som mer «ny-orientert». Nevnt blir også överstatholdaren i Stockholm, Mothin. Av den sittende regjering skulle justisminister Westmann og utenriksminister Günther fortsette. Den første ansees som representant for «sensur-ånden» innen Sverige, den annen som representant for den ettergiende utenrikspolitikk overfor Tyskland.

Det er på dette tidspunkt ingen sannsynlighet for at de opposisjonelle krefter som i Sverige representerer en radikal «nyordning» (Svenske quislinger. Red. anm.) kan øve noen innflytelse ved en sådan regjeringssammenheng. Derimot kan en tenke seg situasjonen blir slik at det vil bli reist spørsmålet om en representant for disse krefter innen regjeringa for dermed å unngå muligheten for en farlig opposisjon.

En bør være merksam på at en regjeringssammensetning i den retning som her er angitt i altern. 2 vil skje i strid med den alminnelige folkeopinion, som kan karakteriseres i to programsetninger — a) Sverige utafør krigen, b) Sverige tyskfiendtlig. — På begge punkter er oppinionen kompakt.

De to andre alternativer, henholdsvis Sveriges inndragning i krigen, og en avsluttende tysk seir kommer han lite inn på. Han sier bare om det siste alternativ at det da må komme «en regjering» trass i Riksdagens oppfatning.»

Han gir videre en oversikt over stemningen i Sverige som dog ikke inneholder noe særlig nytt. Om Göteborg Handels- och Sjöfartstidning sier han: «Den øver stor innflytelse, spesielt i det syd-vestlige Sverige og på kysten Göteborg—Varberg er den så å si eneste ubefestete kyst i Vest-Europa, er endog den tanken kommet opp at den

NASISTENES HEVNAKSJONER

Vi offentliggjør en skrivelse som nasistene sendte til enkelte norske familier i anledning bombinga i Oslo 25 sept.:

Bekjentgjørelse:

1. De har å overlate Deres hus til bombe-beskadigete.
2. Til imorgen kl. 9 må De være ute av huset. Alle rum i Deres hus har til denne tid å være i ferdig stand.
3. Mannlig og kvinnelig hushjelp blir i huset.
4. Brensel blir igjen i huset.
5. De kan ta med Dem: personlig vask og klær, toiletsaker og personlige saker slike som smykker, sengetøy kan tas med, men det må være igjen et skift til hver seng.
6. Næringsmidler kan bare tas med til snarlig forbruk. Hamstringsvarer skal være igjen.
7. Alle husets utgifter er også for framtidige huseierens utgifter.
8. Ved overgivelsen må der settes opp inventarliste i 3 eks. og alle husets nøkler avgis.
9. I tilfelle De ikke følger disse forskrevne punkter, har De å regne med straff fra Sikkerhetspolitiet.

Oslo, den 29 sept 1942.

Det er nesten unødvendig å tilføye at de som flyttet inn på denne måte nesten utelukkende var NS-folk foruten tyskerne.

Det meldes fra Frankrike at arbeiderne ved Renaultverkene i Paris den 2 oktober nedla arbeidet i 3 timer som protest mot tvangsutskrivninga av arbeidere.

Under de siste angrep mot Malta er i alt 135 aksefly skutt ned.

annen front kanskje kunne bli satt inn på dette engelskorienterte område.» (!)

Meyer feller videre en del tårer over den innflytelse de norske «emigranter» utøver i Sverige, og vil forsøke å motvirke denne. «Norsk «Aftenposten» har f. t. en korrespondent i Stockholm — det er visstnok en representant for hjemlig norsk presse. De burde være i høy grad påkrevd å få en presse-representasjon som søkte å motvirke i noen grad den omfattende virksomhet som Martin Tranmæls presse-byrå utøver.» (Har kanskje Haakon Meyer lyst på en slik stilling for lettere å kunne stikke seg unna oppgjørets dag kommer?)

Siste del av Meyers rapport er en oversikt over de svenske nasibevegelser. Vi skal offentliggjøre et sammendrag i neste nummer.

- Har du vært i byen og kjøpt nye klær nå?
- Ja, og slike skulle du også kjøpe deg.
- Å nei, jeg kjøper ikke likklær mens jeg lever.